

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asiantuntijalausunto / Joensuun kaupunki

HE 241/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uuden hallintotason, hyvinvointialueiden, perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lait, joita ovat laki hyvinvointialueesta, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, laki pelastustoimen järjestämisestä, laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla sekä niiden yhteinen voimaannpanolaki, laki hyvinvointialueiden rahoituksesta sekä ehdotukset kuntien valtionosuutta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, hyvinvointialueiden henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveystalveluja sekä pelastustointia koskevan uudistuksen tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveys sekä pelastustoimen palvelut, parantaa turvallisuutta, palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Joensuun kaupunki:

Hallituksen esityksen tavoitteet ovat hyvät ja kannatettavat. Lakiesitykset vievät toteutuessaan kehitystä asetettujen tavoitteiden suuntaan. Hallituksen esitykset sisältävät kuitenkin seikkoja, jotka aiheuttavat merkittäviä vaikeuksia hyvinvointialueiden toiminnalle ja siten asetettujen tavoitteiden toteutumiselle. Kuntien rahoitukseen sisältyvä esitys muutoksen kuntakohtaisten vaikutusten enimmäismäärästä tulee vaikeuttamaan uudistuksen jälkeisten kuntien toimintaa niiden kuntien osalta, joilla muutoksen vaikutus heikentää kunnan rahoitusasemaa. Esitetty uudistus asettaa myös ne kunnat, joissa sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisvastuu on siirretty jo nyt kokonaisuudessaan kuntayhtymän järjestämisvastuulle, osittain eriarvoiseen asemaan mm. omaisuuden siirtosäännösten ja niihin liittyvien kompensatioiden osalta.

Tehtäväsiirrot hyvinvointialueen ja kuntien välillä

Laissa hyvinvointialueesta 2 luvun 8 § säädetään tehtäväsiirrosta hyvinvointialueen ja kuntien välillä mm. seuraavasti:

Hyvinvointialue voi sopimuksen perusteella hoitaa sellaisia kuntien tehtäviä, joita ei ole laissa erikseen säädetty kunnan tehtäväksi. Tällaisten tehtävien hoitamisen edellytyksenä on, että sopimuksen tekemiseen osallistuvat kaikki hyvinvointialueen alueen kunnat, kunnat ovat osoittaneet hyvinvointialueelle tehtävien hoitamiseen rahoituksen ja että hoidettavat tehtävät liittyvät hyvinvointialueen tehtävälleen.

Joensuun kaupunki:

Edellä esitetty johtaa joidenkin hyvinvointialueiden osalta siihen, että kuntien lakisääteisiin tehtäviin kuuluva ympäristöterveydenhuolto joudutaan eriyttämään sotekokonaisuudesta, johon se nyt kuuluu. Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisen työryhmän selvitksessä, joka luovutettiin kuntaministeri Paaterolle 12.1.2021 esitetään kuitenkin, että hyvinvointialueille siirrettäisiin kuntien nykyisin hoitamat ympäristöterveydenhuollon tehtävät 1.1.2026 alkaen. Lakiesitystä on välttämätöntä muuttaa niin, että hyvinvointialue voi heti toimintansa alusta lähtien ottaa hoidettavakseen myös ympäristöterveydenhuollon tehtävät, jos alueen kunnat ovat asiasta yksimielisiä ja sitoutuvat rahoittamaan erillisellä rahoituksella ympäristöterveydenhuollon palvelut.

Lainanottovaltuus ja investoinnit

Laki hyvinvointialueesta 3. luvussa säädetään hyvinvointialueen suhteesta valtioon ja kuntiin. Lain 15 § käsitellään hyvinvointialueen lainanottovaltuutta mm seuraavasti:

Valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuus on hyvinvointialueen laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan enimmäismäärän ja tilikauden alun ennakoidun lainamäärän erotus. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kymmenellä.

Joensuun kaupunki:

Lakiesityksen mukainen lainanhoitokatteen laskukaava on aivan liian tiukka, koska kaavassa laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kymmenellä. Suurin osa hyvinvointialueen merkittävistä investoinneista on suuria keskussairaaloihin kohdistuvia rakennusinvestointeja, joiden kirjanpitolautakunnan ohjeen mukainen poisto-aika on 20 – 50 vuotta. Liian tiukka laskennallisen lainanlyhennyksen laskukaava jättää tulevien hyvinvointialueiden lainanottomahdollisuudet todella pieniksi, jopa olemattomiksi ja pysäyttää siten investoinnit kestävämmän matalalle tasolle. Tämä tulee lisäämään rakennusten korjausvelkaa ja tekee mahdottomaksi hoidon kannalta tärkeän uuden teknologian käyttöönoton. Laskennallisen lainanlyhennyksen laskukaavaa tulee muuttaa siten, että taseen lainamäärä jaetaan vähintään kahdellakymmenellä.

Lakiesityksen 15 §:ssä todetaan edelleen seuraavasti:

Valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos hyvinvointialueen investointitarve on kiireellinen ja investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Valtiovarainministeriö asettaa 3 momentissa tarkoitetun päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Joensuun kaupunki:

Edellä esitetty mahdollistaa hyvinvointialueen palvelujen tuottamisen kannalta kiireellisen ja välttämättömän investoinnin toteuttamisen, jos valmisteluryhmän valmistelusta valtioneuvosto muuttaa joillakin ehdoilla hyvinvointialueen lainanottovaltuutta. Tämä menettely johtaa hyvinvointialueen kuitenkin lain 13 luvun 123 § mukaan valtionvarainministeriön käynnistämään arviointimenettelyyn. Tästä syystä hyvinvointialueet eivät tule tekemään valtioneuvostolle hakeuksia lainanottovaltuuden muuttamisesta, vaikka kansalaisten palvelujen tuottamisen näkökulmasta investoinnit olisivat kiireellisiä ja välttämättömiä.

Valtakunnallinen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus

Laki hyvinvointialueesta 3 luku 21 § käsittelee valtakunnallista toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskusta ja määrittää osaamiskeskuksen tehtävää mm. seuraavasti:

Osaamiskeskuksen tehtävänä on ylläpitää hyvinvointialueiden yhteistä tilatietojärjestelmää ja siihen liittyviä palveluja sekä antaa vuosittain hyvinvointialueille ja valtioneuvostolle selvitys hyvinvointialueiden tekemistä toimitiloja koskevista investointipäätöksistä ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueiden talouteen. Lisäksi hyvinvointialueet voivat antaa osaamiskeskukselle muita toimitila- tai kiinteistöhallintoa koskevia tehtäviä.

Joensuun kaupunki:

Tällaiselle osaamiskeskukselle ei ole todellista tarvetta. Jokaisella hyvinvointialueella on hallinnoitavanaan suuret kiinteistömäärät ja siten oma asiantunteva henkilöstönsä kiinteistöasioiden hoitamiseen. Jokainen hyvinvointialue pitää yllä tilatietojärjestelmää ja voi raportoida suoraan ministeriölle investoinneistaan ja niiden vaikutuksesta hyvinvointialueen talouteen ja toimintaan.

Hyvinvointialueen talouteen liittyvät arviointimenettelyn edellytykset

Laki hyvinvointialueesta 3 luku 123 § käsittelee hyvinvointialueiden arviointimenettelyn edellytyksiä. Valtiovarainministeriö voi käynnistää arviointimenettelyn, jos:

- 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa;
 - 2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;
 - 3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin;
- tai
- 4) hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueen rahoituksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta

Joensuun kaupunki:

Nämä arviointimenettelyn laukaisevat edellytykset ovat erittäin tiukat. Esimerkiksi alijäämän kattamisvelvoitteen aikaraja on lyhyempi kuin kuntalaissa. Kriteerejä ja erityisesti niihin liittyviä aikarajoja on tarkoituksenmukaista väljentää, jotta hyvinvointialueille jää riittävästi aikaa tehdä talouden oikaisutoimenpiteitä ja turhat arviointimenettelyt vältetään. Varsinkin hyvinvointialueiden aloittaessa on vaara, että kovin monet alueet joutuvat arviointimenettelyyn tai ovat pakotettuja tekemään rajuja kansalaisten palveluihin negatiivisesti vaikuttavia toimenpiteitä arviointimenettelyn välttämiseksi.

Hyvinvointialueiden välinen yhteistyö

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä käsitellään 5 luvun 36 § hyvinvointialueen yhteistyösopimusta mm. seuraavasti:

Yhteistyösopimuksessa on sovittava, ottaen huomioon, mitä niistä on tässä laissa ja toisaalla säädetty, hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta:

- 1) väestön palvelutarpeen arvioinnissa ja ennakoinnissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen seurannassa ja arvioinnissa.
- 2) sosiaalipäivystyksessä ja terveydenhuollon päivystyksessä.
- 3) ensihoitokeskuksen tehtävien järjestämisessä ja ensihoidon sovittamisessa yhteen muun toiminnan kanssa.
- 4) lääkinnällisten tukipalvelujen ja muiden tukipalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.
- 5) erikoissairaanhoidon henkilöstön ja osaamisen varmistamisessa erikoisaloittain palvelujen tarkoituksenmukaisen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi.
- 6) sellaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa, jotka harvoin tarvittavina tai erityisen vaativina edellyttävät toistettavuutta tai laaja-alaista erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi tai merkittäviä investointeja laitteistoihin, välineisiin tai toimitiloihin.
- 7) koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toteuttamisessa sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä näissä toiminnoissa.
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien käyttöönoton, käytön ja käytöstä poistamisen alueellisten periaatteiden määrittelyssä niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen.
- 9) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittämisessä, asiakas- ja potilastietojen käytössä sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisissa velvoitteissa niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen.
- 10) häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa sekä 51 §:n 2 momentissa tarkoitetun valmiuskeskuksen toiminnan järjestämisestä.
- 11) vaikutuksiltaan laajakantoisia ja taloudellisesti merkittäviä investointeja ja investointia vastaavia sopimuksia koskien siltä osin kuin se on tarpeellista 1–10 kohdassa tarkoitettujen asioiden kannalta. Lisäksi yhteistyösopimuksessa on sovittava 3 momentin perusteella sovittuihin vastuisiin liittyvästä hyvinvointialueiden välisestä kustannusten jaosta siltä osin kuin siitä ei 57 §:ssä säädetä. Yhteistyösopimuksessa voidaan sopia myös muusta kuin 3 momentissa tarkoitetusta työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä ja tuottamisessa.

Joensuun kaupunki:

Näin laaja hyvinvointialueiden laissa määrätty pakollinen yhteistyö rajoittaa hyvinvointialueiden vaaleilla valitun valtuuston ja muiden demokraattisten hallintoelimien päätösvaltaa merkittävästi. Hyvinvointialueet ovat suuria satojen miljoonien, monet jopa yli miljardin euron budjeteilla toimivia tuhansia työntekijöitä omaavia organisaatioita. Näillä hyvinvointialueilla on osaaminen ja kyky hoitaa lähes kaikki sosiaali- ja terveystalouden palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvät asiat itsenäisesti vaaleilla valittujen päättäjien ohjauksessa. Hyvinvointialueiden yhteistyö

*on sinänsä järkevää, mutta laissa määritelty pakollinen yhteistyö tulee rajata koskemaan vain pykälän kohtaa 5) erikoissairaanhoidon henkilöstön ja osaamisen varmistamista erikoisaloit-
tain palvelujen tarkoituksenmukaisen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi sekä
pykälän kohtaa 6) sellaisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä ja tuotta-
mista, jotka harvoin tarvittavina tai erityisen vaativina edellyttävät toistettavuutta tai laaja-
alaista erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi tai
merkittäviä investointeja laitteistoihin, välineisiin tai toimitiloihin.*

Hyvinvointialueiden siirtymätasaus

Laissa hyvinvointialueiden rahoituksesta käsitellään 8 luvun 35§ siirtymätasausa mm. seuraavasti:

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannus-
ten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus
siten kuin 2—5 momentissa säädetään. Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat to-
teutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähenne-
tään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotuksesta
asukasta kohden seuraavasti: 1) enintään 10 euroa vuonna 2024; 2) enintään 30 euroa vuonna
2025; 3) enintään 60 euroa vuonna 2026; 4) enintään 90 euroa vuonna 2027; 5) enintään 150 euroa
vuonna 2028; 6) enintään 200 euroa vuonna 2029. Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasa-
taan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Joensuun kaupunki:

*Lakiesityksen mukainen siirtymäaika on liian pitkä, mikäli lait tulevat voimaan kesällä 2021 ja
rahoituksen siirtymäaika loppuu vasta vuonna 2029 on siirtymäaika todellisuudessa peräti yh-
deksän vuotta. Näin pitkä siirtymäaika pitää aivan liian pitkään yllä taloudellisten resurssien
epäoikeudenmukaista kohdistamista eri hyvinvointialueille eikä toteuta hallitusohjelman mu-
kaista linjausta tarvevakiointiin perustuvasta rahoituksesta. Lisäksi pitkä siirtymäaika lykkää
tarpeettomasti monilla alueilla välttämättömien rakenteellisten uudistusten tekemistä.*

*Toistaiseksi pysyvä 200 euroa / asukas siirtymätasaus on epäoikeudenmukainen ja kohtuuton.
Siirtymätasaus sitoo tulevan hyvinvointialueen rahoituksen vuoden 2022 toteutuneiden kus-
tannusten tasoon toistaiseksi, vaikka käytettävissä olisi tutkittuun tietoon perustuva malli ra-
hoituksen oikeudenmukaiseksi suuntaamiseksi alueiden tarpeeseen perustuen. Viimeisimpien
koelaskelmien perusteella tämä siirtymätasaus leikkaa pysyvästi vain tulevan Pohjois-Karjalan
hyvinvointialueen rahoitusta. Laskennallisesti Pohjois-Karjalalle kuuluu uusimman koelaskel-
man perusteella siirtymäajan jälkeen 59,4 milj. € / vuosi lisärahoitus (359 € / asukas), mutta
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue saa vain 33,7 milj. € (200 € / asukas). Koelaskelmien perus-
teella voidaan todeta, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen resurssit jäävät pysyvästi n. 159
€ / asukas (n. 25 milj. € / vuosi) valtakunnan yleistä tasoa pienemmäksi. Tämä ei voi olla oi-
keudenmukaista Pohjois-Karjalan kansalaisten kannalta.*

Omaisuuksien siirto

Laissa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä
koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta on säädetty kunnan omaisuuden siirrosta. Lakiesityksen
mukaan hyvinvointialueille siirtyisi sen järjestämisvastuulle kuuluvan toiminnan irtaimisto. Irtaimis-
tosta ei maksettaisi kunnalle korvausta. Irtain omaisuus kirjattaisiin kunnan kirjanpidossa peruspää-
omaa vastaan, jolloin siirrosta ei syntyisi kunnalle tulosvaikutteista kirjausta. Vastaavasti hyvinvoin-
tialueelle siirtyvän henkilöstön lomapalkkavelka siirtyy hyvinvointialueelle ja kirjataan kunnan perus-
pääomaan. Lakiesityksen mukaan kunnalle maksetaan laissa säädetyin edellytyksin korvausta uu-
distuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista taloudellisista vaikutuksista.

Joensuun kaupunki:

Uudistus ei huomioi kuntia, jotka ovat toteuttaneet sosiaali- ja terveystalvelujen muutosta etupainotteisesti. Muodostaessaan sairaanhoitopiiriä ja erityishuoltopiirejä laajempia sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymiä kunnat ovat siirtäneet ko. talvelujen irtaimiston ja siirtyneen henkilöstön lomapalkkavelan kuntayhtymille. Lakiesitysten mukaan kuntayhtymien, jotka hoitavat myös muita kuin sairaanhoitopiirien tai erityishuoltopiirien vastuulle kuuluvia terveydenhuollon tai sosiaalihuollon tehtäviä, sitoumukset, varat ja velat siirtyvät hyvinvointialueille. Käytännössä tämä asettaa eriarvoiseen asemaan etupainotteisesti muutosta toteuttaneet kunnat, jotka ovat voineet käsitellä kirjanpidossaan tulosvaikutteisesti siirtyvän irtaimiston ja maksaneet lomapalkkavelan rahasuorituksena. Lomapalkkavelan maksu on vaikuttanut myös kunnan lainakantaa nostavasti. Kuntien, jotka ovat muodostaneet vapaaehtoisia sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymiä, tulisi saada korvaus jo maksetusta lomapalkkavelasta.

Toisaalta omaisuuden kompensaatiosäännökset eivät huomioi etupainotteisesti muutosta toteuttaneissa maakunnissa jo toteutuneiden muutosten taloudellisia vaikutuksia yhdenvertaisesti. Kun talveluprosesseja on yhtenäistetty ja talveluverkkoa on suunniteltu kuntaa laajempi alue huomioiden, on kuntien sosiaali- ja terveystalvelujen tiloja jo jäänyt tyhjiksi ja ne ovat rasittaneet muutosta etupainotteisesti toteuttaneiden kuntien taloutta. Nyt esitetty kompensatiosäännökset eivät mahdollista tällaisten taloudellisten vaikutusten huomioimista, vaan ne jäävät rasittamaan uudistuksen jälkeisen kunnan talouden lähtötilannetta.

Kuntien siirtymätasaus

Esitetty muutos merkitsee myös muutoksia uudistuksen jälkeisten kuntien rahoitukseen. Lakiesitysten mukaan muutoksen vaikutus uuden kunnan rahoitusasemaan on rajattu enintään +/- 60 euroon asukas. Esityksessä on tuotu esille, että kunnallisveron tuottoon suhteutettu sote-uudistuksesta aiheutuva muutospaine jäisi kaikilla kunnilla enimmillään noin 0,5 prosenttiyksikköön. Esityksen mukaan vaikutus on varsin maltillinen.

Joensuun kaupunki:

Esitetty muutos ei saisi vaikuttaa uudistuksen jälkeisten kuntien rahoitusasemaan. Esitetty uudistus jakaa uudelleen kuntien kesken myös kunnille jäävien, erityisesti koulutus- ja varhaiskasvustalveluiden rahoitusta. Esitetty 60 euroa/asukas merkitsee niiden kuntien osalta, joiden rahoitusasema heikkenee, useamman prosentin sopeutuspainetta toimintamenoihin. Kuntien sopeutusmahdollisuudet ovat kuitenkin huomattavasti nykyistä rajallisemmat kuntien jäljellä jäävän talvelutoiminnan osalta. On todennäköistä, että koronapandemian myötä julkiseen talouteen kohdistuu sopeutuspaineita jo muiltakin osin, mikä vaikeuttaa entisestään niiden kuntien asemaa, joilla sopeutuspaineita tulee myös esitetyn sosiaali- ja terveystalveluita koskevan uudistuksen myötä. Lisäksi on huomattava, että yksittäisten kuntien osalta muutoksen todellinen kustannusvaikutus voi nousta huomattavasti esitettyä siirtymätasauksen enimmäismäärää korkeammaksi esimerkiksi omaisuusjärjestelyistä aiheutuneiden taloudellisten vaikutusten johdosta.

Uudistuksen myötä kuntien kunnallisveroprosentit ovat huomattavasti nykyistä alemmat, joten lakiesityksessä esille tuotu 0,5 prosenttiyksikön muutospaine on suhteellisesti huomattavasti merkittävämpi kuin tällä hetkellä. Esimerkiksi Joensuun kunnallisveroprosentti olisi laskelmasesityksen mukaan nykyisen 20,50 %:n sijaan 7,24 %. Tämä merkitsee, että 0,5 prosenttiyksikön muutospaineen voidaan katsoa olevan jo merkittävä.

Uudistuksen kuntakohtaiset vaikutukset tulisi rajata 0 euroon/asukas, jolloin muutoksella ei myöskään olisi muutospainetta kunnallisveroprosenttiin.